

Sygn. akt **IV Ka 1167/13**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie w IV Wydziale Karnym Odwoławczym
w składzie:

Przewodniczący: SSO Bożena Majgier-Strączyńska

Sędziowie: SO Grażyna Sitko

SO Ryszard Małachowski (spr.)

Protokolant: Kamila Michalak

przy udziale Prokuratora Prok. Rej. del. do Prok. Okręg. Izabeli Tańskiej

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2013 r.

sprawy **R. C.**

oskarżonego z art. 177 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gryfinie

z dnia 19 czerwca 2013 r. sygn. II K 651/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że na podstawie art. 46 § 1 kk orzeka wobec oskarżonego R. C. na rzecz pokrzywdzonego M. U. 5.000 (pięć tysięcy) złotych tytułem częściowego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę,

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

III. zasądza od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego M. U. kwotę 420 (czteryście dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu poniesionych przez niego kosztów udziału pełnomocnika przed Sądem Okręgowym jako drugą instancją,

IV. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki za postępowanie odwoławcze.

Sygn. akt IV Ka 1167 / 13

UZASADNIENIE

R. C. został oskarżony o to, że w dniu 29 sierpnia 2012r., ok. godz. 8.39, na drodze publicznej, skrzyżowaniu ulic (...) z ulicą (...), nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki M. nr rej. (...), poprzez niewłaściwe obserwowanie przedpola jazdy, zachował się niezgodnie z przepisami ruchu drogowego w ten sposób, że nie zachował należytej i szczególnej ostrożności nie ustąpił pierwszeństwa kierującemu rowerem M. U., wjechał w niego powodując upadek wraz z rowerem na jezdnię, w wyniku czego doznał on urazu biernego lewego łokcia i lewego biodra, co skutkowało raną tłuczoną w okolicy łokciowej lewej, a także złamaniem podkrętarzowym kości udowej lewej i otarciami naskórka w okolicy brwiowej lewej, na skutek

których doszło do naruszenia funkcji kończyny dolnej lewej na okres przekraczający dni 7 w rozumieniu art. 157 §1 kk, to jest o czyn z art. 177 §1 kk.

Sąd Rejonowy w Gryfinie wyrokiem z dnia 19 czerwca 2013r., wydanym w sprawie o sygn. akt II K 651 / 12, uznał oskarżonego R. C. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i na podstawie art. 177 § 1 kk wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 69 § 1 i § 2 kk i art. 70 § 1 pkt 1 kk wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności zawiesił na okres próby lat 2. Na podstawie art. 71 §1 kk wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 80 stawek dziennych przy przyjęciu, że jedna stawka wynosi 10 złotych. Na podstawie art. 415 § 5 kpk nie uwzględnił wniosku pokrzywdzonego o naprawienie szkody złożonego na podstawie art. 46 § 1 kk. W oparciu o treść art. 626 § 1 kpk i art. 627 kpk zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe, w tym wymierzył mu 200 złotych opłaty, a na rzecz oskarżyciela posiłkowego M. U. koszty zastępstwa procesowego w wysokości 841,32 złotych.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego zaskarżając wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze, na niekorzyść oskarżonego.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. obrazę przepisu prawa materialnego – art. 46 § 1 kk poprzez jego błędne zastosowanie, polegające na nienałożeniu na oskarżonego obowiązku częściowego naprawiania szkody w kwocie 20.000 zł na rzecz pokrzywdzonego M. U., w sytuacji gdy wszystkie przesłanki wymagane dla orzeczenia tego środka karnego na dzień wydania zaskarżonego wyroku były spełnione;

2. obrazę przepisu prawa procesowego mającą wpływ na treść skarżonego orzeczenia – art. 415 § 5 kpk polegającą na nieorzeczeniu wobec oskarżonego obowiązku częściowego naprawiania szkody na rzecz pokrzywdzonego poprzez zapłatę kwoty pieniężnej w wysokości 20.000 zł, podczas gdy przeszkody do nieorzeczenia tego środka karnego nie wystąpiły, tj. roszczenie wynika z popełnienia przestępstwa nie było przedmiotem innego postępowania ani o roszczeniu tym prawomocnie nie orzeczono.

Stawiając powyższe zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie wobec oskarżonego obowiązku naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody w części, poprzez zapłatę kwoty pieniężnej w wysokości 20.000 zł na rzecz pokrzywdzonego i wskazanie jako podstawy prawnej rozstrzygnięcia art. 46 § 1 kk.

Sąd odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego okazała się częściowo zasadna.

Na wstępie wskazać należy, że Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń zarówno w zakresie sprawstwa, jak i winy R. C.; nie kwestionuje tego także skarżący. Apelujący zakwestionował natomiast wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze wskazując na wadliwość rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego zawartego w punkcie IV części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku, polegającą na nieuwzględnieniu, w oparciu o art. 415 § 5 kpk, wniosku pokrzywdzonego o naprawienie szkody złożonego na podstawie art. 46 § 1 kk.

Odnosząc się do treści apelacji w pierwszej kolejności wskazać należy, że rację ma skarżący, iż w niniejszej sprawie spełnione zostały wszystkie przesłanki warunkujące orzeczenie na rzecz M. U. wnioskuwanego przez niego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikającą z popełnienia przez oskarżonego przypisanego mu przestępstwa (art. 46 § 1 kk). Z treści art. 46 § 1 kk wynika bowiem, że sąd ma bezwzględny obowiązek orzeczenia określonego w tym przepisie środka karnego (obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę) w przypadku złożenia wniosku o orzeczenie tego środka przez pokrzywdzonego lub inną osobę uprawnioną. Orzeczenie omawianego środka jest możliwe w przypadku skazania za jakiegokolwiek przestępstwo, z którego wynika szkoda lub które spowodowało wyrządzenie pokrzywdzonemu krzywdy; aktualnie więc orzeczenie tego środka nie jest już ograniczone rodzajem popełnionego przestępstwa. Zadośćuczynienie za doznaną krzywdę dotyczy sytuacji, gdy doszło

do naruszenia dóbr osobistych pokrzywdzonego lub do wyrządzenia mu innej krzywdy moralnej (bez spowodowania szkody majątkowej albo obok spowodowania szkody majątkowej). Stąd też zadośćuczynienie może być orzekane obok obowiązku naprawienia szkody.

Wskazać przy tym należy, iż w warunkach dopuszczalności orzeczenia ww. środka - a więc m.in. istnienia szkody (krzywdy) w chwili orzekania - bez znaczenia pozostaje okoliczność, iż sprawca wypadku drogowego jest ubezpieczony jest od odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów. Brak znaczenia tej okoliczności polega bowiem na tym, że nie stanowi ona ustawowej przyczyny wyłączenia nakazu nałożenia przez sąd na sprawcę obowiązku naprawienia szkody (zadośćuczynienia). Uzasadnieniem braku ustawowego wyłączenia nakazu orzeczenia obowiązku naprawienia szkody (zadośćuczynienia) wobec sprawców ubezpieczonych od odpowiedzialności cywilnej, jak również możliwości orzeczenia wobec takich sprawców nawiązki, jest przede wszystkim wskazanie, że oba te środki są środkami karnymi (art. 39 pkt 5 i 6 kk), a więc elementami systemu środków reagowania prawa karnego wobec sprawcy przestępstwa. Niezależnie zatem od kompensacyjnej funkcji obu tych środków, zmierzających do zaspokojenia pokrzywdzonego, każdy z nich spełnia również funkcję penalną. Orzekanie tych środków na wniosek pokrzywdzonego jest więc częścią konsekwencji popełnienia przestępstwa i poniesienia odpowiedzialności karnej. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej nie stanowi zaś ubezpieczenia od odpowiedzialności karnej, choć może wpłynąć na tryb pokrycia szkody wyrządzonej przez sprawcę w tym znaczeniu, że jeżeli w chwili orzekania szkoda nie będzie istniała - wskutek pokrycia jej przez ubezpieczyciela - wykluczy to możliwość orzeczenia obowiązku jej naprawienia albo jeżeli istnieje stan zobowiązania ubezpieczyciela do pokrycia szkody - wówczas nałożony na sprawcę obowiązek naprawienia szkody ustanie z chwilą zaspokojenia pokrzywdzonego (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2000r., sygn. akt I KZP 5 / 00, Biul. SN 2000 / 6 / 16).

W niniejszej sprawie, Sąd I instancji, w oparciu o pismo (...) S.A. z dnia 4 lutego 2013r. przyjął, iż wszczęcie postępowania odszkodowawczego w zakresie likwidacji szkody (obrażeń ciała) powstałej u pokrzywdzonego M. U. przez Towarzystwo (...), w którym oskarżony posiadał ubezpieczenie O.C. i A.C., stanowi, stosownie do art. 415 § 5 kpk, okoliczność wyłączającą możliwość orzeczenia na rzecz pokrzywdzonego zadośćuczynienia. Tym samym Sąd I instancji przyjął, iż przepis art. 415 § 5 zd. 2 kpk, w zakresie w jakim stanowi, że zadośćuczynienia za doznaną krzywdę nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania, przesądza, w opisanej sytuacji, o braku możliwości orzeczenia od R. C. na rzecz pokrzywdzonego, obowiązku zadośćuczynienia, niezależnie od tego, iż w świetle przepisów prawa materialnego orzeczenie tego obowiązku było obligatoryjne (art. 46 § 1 kk). Niezależnie jednak o omówionym wyżej braku możliwości wyłączenia stosowania wobec sprawcy przestępstwa prawnej sankcji, jaką jest środek karny z art. 46 kk poprzez wykupienie polisy ubezpieczeniowej, dodatkowo wskazać należy, że zawarta w powołanym przepisie 415 § 5 zd. 2 kpk klauzula antykumulacyjna ma za zadanie wyeliminowanie sytuacji istnienia w obrocie gospodarczym dwóch tytułów egzekucyjnych, dotyczących tej samej szkody, przewidując tym samym zakaz orzekania, m.in. obowiązku naprawienia szkody, czy zadośćuczynienia, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 grudnia 2012r., II AKa 392 / 12, LEX nr 1246948). Tymczasem z akt przedmiotowej sprawy nie wynika, żeby o to samo roszczenie (zadośćuczynienie) toczy się postępowanie karne, bądź cywilne, a tym bardziej, iżby zapadło w tym przedmiocie prawomocne orzeczenie sądowe.

Trafnie zatem wskazał skarżący, że nieorzeczenie przez Sąd meriti od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonego zadośćuczynienia za doznaną przez niego krzywdę w sytuacji, gdy orzeczenie tego środka, stosownie do treści art. 46 § 1 kk było obligatoryjne, a w sprawie nie zaistniała żadna z okoliczności wyłączających orzeczenie tego obowiązku, o których mowa w art. 415 § 2 kpk, stanowiło obrazę powołanych przepisów prawa karnego materialnego i procesowego.

Ustalając wysokość orzeczonego od R. C. na rzecz M. U. środka karnego tytułem częściowego zadośćuczynienia, Sąd Okręgowy miał na względzie okoliczność, iż pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego we wniosku złożonym w trybie art. 49a kpk (k. 109), wniósł o orzeczenie zadośćuczynienia w kwocie 5.000 zł i taka kwota, a nie wskazana we wnioskach końcowych przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego kwota 20.000 zł tytułem naprawienia szkody

(k. 126 v.), była przedmiotem ustaleń poczynionych przez Sąd Rejonowy w toku postępowania. Uznając zatem za zasadny wniosek pokrzywdzonego o zadośćuczynienie, Sąd Okręgowy orzekł od R. C. na rzecz M. U. kwotę 5.000 zł, tytułem częściowego zadośćuczynienia za doznaną przez pokrzywdzonego krzywdę, w wyniku występku popełnionego przez oskarżonego.

Tak argumentując i dzieląc częściowo zarzuty apelującego, Sąd odwoławczy, na podstawie art. 437 § 1 i 2 kpk, zmienił częściowo wyrok w zaskarżonej części, zaś na podstawie art. 437 § 1 kpk w pozostałej części utrzymał go w mocy.

Na podstawie art. 627 kpk w zw. z art. 634 kpk orzeczono o wydatkach związanych z postępowaniem odwoławczym, w tym w oparciu o § 14 ust. 2 pkt 4 i 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., nr 461) zasądono od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego kwotę 420 zł tytułem zwrotu poniesionych przez niego kosztów udziału pełnomocnika przed Sądem odwoławczym.

SSO Ryszard Małachowski SSO Bożena Majgier-Strączyńska SSO Grażyna Sitko